СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 34. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 11-го ЛЮТОГО 1949. — No. 34. JERSEY CITY and NEW YORK, FFIDAY, FEBRUARY 11, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПОВІТРЯНА РАДАРОВА ОГОРОЖА ДЛЯ ОСТОРОГИ КРАЇНИ

Вашингтон, 9 лютого. — Повітряні сили приготовили на четвер бил в справі встановлення повітряної радарової сітки довкруги території Злучених Держав для остороги нації перед ворожим нападом з повітря. Це мало б бути переведене в такий спосіб, що якась кількість літаків з радаровими винаходами кружляла б безупину в повітрі над територією Злучених Держав і Аляски. При допомозі радарових винаходів літаки відкрили б негайно полет ворожих літаків на віддаль 300 миль і ще вчас остерегли б американське населення перед небезпекою. Для такої служби потрібно 13,000 вишколених людей. Кошти на таку огорожу обраховані на $161,000,000, одначе частина фондів уже готова, а треба ще нових $112,000,000. Оборонна сила Злучених Держав працювала б у тіснім контакті з Канадою й так цілий північно-американський континент був би остережений перед нападом з повітря. За осторогу проти нападу субмарин мусить подбати команда фльоти, бо до цього треба інших винаходів. Спосіб, як має бути складена невидима сітка має бути втриманий у великій тайні.

САМА ОБОРОНА З ПОВІТРЯ НЕВИСТАРЧАЛЬНА.

Ню Йорк. — Ген. Гойт С. Ванденберг, голова штабу повітряних сил, спростував переконання деяких кол громадянства, що „кілька літаків, керованих кількома пілотами, може виграти майбутню війну впродовж кількох днів коштом кількох долярів". У промові перед 400 членами Клубу Крил в готелі Билтмор він заявив, що сама американська повітряна сила не зможе виграти війни і на це треба комбінації усіх оборонних сил. „Коли наступного разу вдарить дзвін тоді вже не буде вступних приготувань і повітряна сила мусить бути готова вдарити якстій". Америка буде мати неаби-яке завдання слідкувати за ворожими бомбовальниками.

ПАЛАТА СХВАЛИЛА БИЛ ПРО ВЗАЄМНУ ТОРГІВЛЮ.

Вашингтон. — Договір про взаємну торгівлю з чужинними державами, який республиканська більшість в попереднім конгресі змінила була в деяких основних точках, ухвалила палата репрезентантів в оригінальним начерку з 1934 р. 319 голосами проти 69. Бил піде ще до сенату. Коли б сенат теж його ухвалив, тоді президент мав би право відновити договори з різними державами на три роки.

$300,000 НА ЖИДІВСЬКИХ ЗБІГЦІВ.

Ню Йорк. — Допомоговий Комітет для Збігців, який існує між вирібниками одягів, передав на руки Джека Д. Вейлера $300,000 на кампанію Злученого Жидівського Апелю на 1939 р. Чек доручив Дейвид Зелінка, голова комітету.

ГІЖИЦЬКА ДІСТАЛА $400,000 ЗІ СПАДЩИНИ.

Вашингтон. — Пані Феліція Гіжицька, донька помершої Еленор Патерсон, дістала від спадкоємців на підставі добровільної загоди $400,000 зі спадку своєї матері. Еленор Патерсон була власницею впливового щоденника Вашингтон Пост і в завіщанні записала цю газету її співробітникам.

СВІДОК В КОМУНІСТИЧНІМ ПРОЦЕСІ ПРИЗНАЄ НЕДБАЛЬСТВО.

Ню Йорк. — Після вісьмох днів переслухування свідка оборони в процесі проти комуністичних провідників, самий свідок признався до недбальства у складанні таблиць, які мали виказати сторонничість кандидатів на судейську лаву. Проф. Доксі Вилкерсон, який викладає суспільні науки в прокомуністичній школі Джеферсона, предявляв цілими днями судові різні таблиці, у яких мав довести велику нерівність між числом фізичних робітників і умових, які є кандидатами на членів судейської лави. Підчас перехресного питання прокуратора Джана Мек Гогія свідок признав, що він самий не складав цих таблиць, а їх складав цілий штаб добровільних помічників у бюрі оборони. Свідок не міг подати навіть імен помічників і не міг сказати, чи ці таблиці оперті на правді Судья Медіна закидає обороні, що вона навмисне протягає підготову до вибору судейської лави вже четвертий тиждень, щоб недопустити до самої розправи над виною підсудних.

СЕМ КАР ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ДЕПОРТАЦІЮ ДО КАНАДИ.

Ню Йорк. — Один з головних провідників канадських комуністів, Сем Кар, якого арештовано в Ню Йорку 27 січня після того, як він укривався перед канадськими властями впродовж трьох років, буде висланий до Канади негайно. Депортацію зарядив комісар іміграції Ватсон Милер у Вашингтоні. З Каром буде депортована теж і його жінка. Кар був обвинувачений в канадській шпигунській афері, разом з іншими шпигами.

$200,000 НА ДАЛЬШЕ ВЕДЕННЯ СЛІДСТВА ПРОТИ ШПИГІВ.

Вашингтон. — Понад протест конгресмена Віта Маркантонія палата репрезентантів ухвалила $200,000 на дальше ведення слідства проти шпигів впродовж біжучого року. Маркантоніо, який був вибраний як кандидат Американської Партії Праці з Ню Йорку, зажадав поіменного голосування над законопроєктом. При голосуванні бил дістав 352 голосів проти 29.

КОМІСІЯ УХВАЛИЛА БИЛ ПРОТИ ОБСТРУКЦІЇ.

Вашингтон. — Сенатська комісія правил ухвалила 10 голосами проти 3 резолюцію, яка має на меті обмежити обструкцію („филибостер") у сенаті. Проти цього проєкту йде вже від довшого часу гостра боротьба, бо сенатори з південних стейтів хочуть вести обструкцію проти президентових замислів в справі зрівнання грободянських прав. Резолюція дозволяє сенаторам виголошувати тільки одногодинні промови після того, як западе ухвала, що дискусія над якоюсь справою є обмежена.

Конгрес за піднесення справи кард. Міндсенті в О. О. Д.

Вашингтон, 9 лютого. — Палата репрезентантів одноголосно ухвалила і передала до дальшої акції сенатові резолюцію, щоб уряд Злучених Держав підніс справу кардинала Міндсенті в Обєднаних Державах або придумав якийсь інший спосіб протесту. У листі до комісії закордонних справ у палаті репрезентантів секретар стейту Дін Ачесон заявив, що департамент стейту передумує різні способи, щоб порушити справу на міжнароднім терені. Він буде становити світову небезпеку так довго, доки кожна американська країна не здобуде назад демократичного проводу.

Секретар Ачесон про переслідування на Угорщині.

Підчас пресової конференції секретар стейту Дін Ачесон заявив, що угорський комуністичний уряд, атакуючи кард. Міндсенті й лютеранського епископа Ордаша, хоче опоганити всіх релігійних провідників і в такий спосіб позбутися всякої опозиції до комунізму. Це безупинне ограблювання людей з основних прав людини і свободи викликало серед населення Америки й інших свободолюбних народів почуття „огиди й жаху, бо воно є загрозою свободолюбних установ по цілому світі" — твердив секретар.

Кард. Спелман за світовий похід проти комунізму.

Ню Йорк. — Кард. Френсис Спелман, перед виїздом на Панамериканську Конференцію Католицької Акції в Гавані, на Кубі, передав до газет комунікат, у якому звернув увагу на потребу постійної підтримки акції проти комуністів, які створили світову небезпеку і накладають кару смерти на своїх противників, як це вказує присуд на кард. Міндсенті. Спелман вказує на небезпеку опанування Америки комуністами, як довго не усунеться кожної комуністичної ячейки з американського уряду і з американських установ. Кому-

Колишній президент угорського парляменту згадує про переслідування греко-катол. епископів.

Ню Йорк. — В середу 9 лютого в бюрах організації „Камон Коз" відбулася пресова конференція прибувших недавно з Европи провідників угорського підпільного протинацістичного руху, а це: монсіньора Белі Варги і д-ра Белі Фабіяна. У конференції брав участь між ін. представ-

(Докінчення на стор. 3-тій).

ПАПА СКЛИКАЄ КОНСИСТОРІЮ КАРДИНАЛІВ

Рим, 10. лютого. — Папа Пій XII. скликав на найближчий понеділок надзвичайну таємну консисторію кардиналів для обговорення справи засуду кардинала Міндсенті мадярсько-большевицьким „народним судом". Цею процедурою Папа користується тільки в найважливіших справах, до якої без сумніву належить теперішній наступ большевизму на християнську релігію. Хоча ще не має офіціяльних повідомлень про зміст енцикліки, але вважається, що в ній будуть заторкнені основні проблеми теперішньої стадії боротьби між християнством і комунізмом. По цілому світі продовжується филя обурення і протестів проти большевицького насилля над кардиналом Міндсенті, що вважається за обиду і глум над цілим людством.

У. К. К. домагається американської інтервенції в справі кард. Міндсенті

В ТЕЛЕГРАМІ ДО СЕКРЕТАРЯ АЧЕСОНА ПРИГАДУЄТЬСЯ ДОЛЮ УКРАЇНСЬКИХ ВЛАДИК

Ню Йорк, 10 лютого. — Український Конгресовий Комітет Америки звернувся вчора телеграмою до державного секретаря Діна Ачесона, закликаючи його до інтервенції для рятунку засудженого большевицьким „народним судом" в Мадярщині кардинала Йосипа Міндсенті. В телеграмі, підписаній головою УККомітету Степаном Шумейком, дослівно сказано:

„В імені Українського Конгресового Комітету Америки, краєвої організації, що репрезентує около мільйон американських громадян українського роду та відданої справі мирових зусиль Америки і визволення України, закликаємо Вас найбільш серіозно використати Ваш високий уряд і престиж Злучених Держав для рятунку кардинала Йосипа Міндсенті, засудженого на досмертну тюрму за обвинувачення, вигадані Сталіновими комуністичними манекінами, що тепер є при владі в Будапешті. Інсценований процес цього преподобного владики був точною відбиткою т.зв. чисткових процесів, які вже

(Докінчення на стор. 4-тій)

ВІТАЮТЬ НОВИХ ГРОМАДЯН НА ВІЛЬНІЙ ЗЕМЛІ.—На фотографії представники американських властей та ЗУАДКомітету, що вітають нових імігрантів з-поміж европейських скитальників в „колиєці американської волі" — в порті Бостону. Зліва стоять: суддя Левккайтіс, голова урядової Переселенчої Комісії стейту Меріленд; д-р Володимир Галан, екзекутивний директор ЗУАДКомітету; суддя Гачінсон, голова урядової Переселенчої Комісії стейту Масачусетс; полковник Фрінгер, директор Бюра Праці стейту Меріленд; Мр. О'Даннел, заступник губернатора Меріленду, Престона Лейна; та адв. М. Родик, співробітник ЗУАДКомітету, що в найблищому часі має виїхати з його дорученя до Европи. Пароплав „Марін Флешер" привозить дня 11-го лютого до Бостону дальших 210 українців, з того 191 старанням ЗУАДКомітет.

ПРОБЛЕМА НІМЕЧЧИНИ І ЕСПАНІЇ В ОБОРОННОМУ СОЮЗІ

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ПЕРЕД НЕОБХІДНІСТЮ ОЗБРОЄННЯ СВОЇХ БУВШИХ ВОРОГІВ.

ЛОНДОН, 10 лютого. — Злучені Держави Америки мусять винести два важливі рішення у зв'язку з проєктованим Атлантійським оборонним пактом — стверджується тут в дипломатичних і військових колах. Перше відноситься до проблеми чи і наскільки для оборони Европи можна використати людську силу західної Німеччини з її сорок мільйонами населення, а друга справа це незвичайно важлива під стратегічним оглядом територія Еспанія. Кожна з цих проблем є не тільки дуже важлива, але й дуже „делікатна". Кожну з них вже розглядали й обміркували експерти, що приготовляють Атлантійський пакт і вони приходять до переконання що обі ці проблеми може вирішити тільки сама Америка. Діло в тому, що в живій пам'яті европейських народів є ще ця велика небезпека, що виринає для них з німецької військової сили і їм ще дуже недавно доводилося проти цеї сили найбільш жертвенно боротися. З другого боку, всі здають собі справу, що німецький вояк під властивою командою та на властивій службі і в союзі з усіми іншими мирелюбними народами відіграти вітальну ролю в обороні своєї власної території та в обороні союзних з ним країн. Тут пригадується, що німецький вояк належить до спільної оборони Европи, як і німецьке господарство належить до спільної економічної відбудови. У висновку приходиться до переконання, що без включення Німеччини не може бути завершений теж плян західно-европейської оборони. Подібні міркування видвигається теж у зв'язку з Еспанією, з огляду на її територію, морські й авіаційні бази та природну оборонну лінію на Піренеях.

БОЛЬШЕВИКИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ АМЕРИКУ В ПІДГОТОВЦІ ДО ВІЙНИ.

Москва, 10 лютого (ЮП). — Дві совєтські газети надрукували вчора статті, обвинувачуючи „правлячі кола" ЗДА і Англії в підготові до війни. Доказом того вони наводять відкинення „мирних пропозицій" Сталіна та військові вправи британської фльоти в Арктиці. „Совєтський Союз — пишеться там — мусить погодитися з фактом, що правлячі кола Злучених Держав і Британії ведуть політику агресії і розпалення нової світової війни".

ТУРЕЧЧИНА ПРОПОНУЄ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ ПАКТ.

Істамбул, Туреччина, 10 лютого (ЮП). — Турецький міністер закордонних справ, Некмеддін Садак, заявив вчора, що в доповнені Атлантійського пакту повинна бути створена „система для вдержання миру на Середземно-морському просторі". З поінформованих американських дипломатичних джерел заявляють, що плян оборони південної не-комуністичної Европи вже від деякого часу є в підготові та що Туреччина в ньому грає ключеву ролю. Міністер Садак відмовився від коментарів на цю тему.

СОВЄТИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ЮГОСЛАВСЬКІ ДОМАГАННЯ ДО АВСТРІЇ.

Лондон, 10 лютого. — Совєтський представник на конференції заступників міністрів чотирьох великодержав в справі мирового договору з Австрією розвіяв вчора спекуляції, що Совєти з огляду на бунт Тіта можуть змінити своє становище щодо югославських територіяльних домагань до Австрії. Він обстоював попереднє домагання Совєтів, щоби конференція вислухала югославські претенсії до австрійської території та в справі воєнного відшкодовання. Правдоподібно в тій надії югославський заступник міністра закордонних справ вже вчора прибув літаком до Лондону.

ФРАНЦІЯ ПРОТИ ПРИЛУЧЕННЯ БЕРЛІНА ДО ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ.

Париж, 10 лютого. — Речник французького міністерства закордонних справ вчора заявив, що Франція є проти включення зах. секторів Берліна як 12-ої провінції до плянованої західно-німецької федеративної держави та що вже було ухвалене німецькою конституційною асамблеєю. Франція стоїть на становищі, що з огляду на відділення Берліна від заходу совєтською зоною, включення його в західно-німецьку федерацію не матиме жадного практичного значення.

ПОЛЯКИ СХОПИЛИ НІМЕЦЬКИХ РИБАКІВ.

Берлін, 10 лютого. — Польська морська патроля на Балтику схопила приблизно три тижні тому 13 обслугуваних німцями роболовських човнів з около 70 особами залоги і від тоді держить їх без повідомлення. Технічними власниками човнів є британське й американське військові управління, хоча ними користувалися німці і для німецького господарства. Американці і британці звернулися за вияснениями до польської військової місії в Берліні.

ЕВАТТ ПРО СПІВПРАЦЮ АВСТРАЛІЇ З АМЕРИКОЮ

Кенбера, Австралія, 10 лютого. — Австралійський міністер закордонних справ д-р Герберт Еватт заявив вчора в парляменті, що співпраця з Злученими Державами є інтегральною частиною австралійської політики. Еватт з окремим признанням висловився про великодушний плян президента Трумана для допомоги недорозвиненим теренам.

НІМЕЦЬКА СТАЛЬ ДЛЯ ЦІЛОЇ ЕВРОПИ.

Женева, 10 лютого. — Злучені Держави поінформували Европейську Господарську Комісію О.Д., що німецький сталевий лом можна буде експортувати до всіх европейських країн, включно зі східними, на підставі білятеральних договорів.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРЕМЛІВСЬКІ ЗАЛЯКУВАННЯ БЕЗ УСПІХУ

Совєтський уряд намагається принити приступлення Норвеґії до Північно Атлантійського Пакту. У своїх двох нотах висланих до норвезького міністерства закордонних справ, Москва запропонувала Норвеґії заключити з Совєтським Союзом договір ненападу, даючи виразно до пізнання, що вважатиме ворожим актом, коли б Норвеґія приступила до запропонованого їй демократіями Північно Антлантійського Пакту.

Уже всюди в світі добре знають, що вартують договори, заключені з Москвою. Одначе найкраще знають це ті країни, що сусідують з Совєтами. Знає це теж і Норвеґія. Проте не така то легка справа ставити опір Кремлеві маленькій країні, що граничить з Совєтами. Та ж Норвеґія має всього три мільйони населення! До того вона памятає, скільки коштував опір Москві її близьку сусідку Фінляндію.

Не зважаючи на це Норвеґія таки не думає піддаватись московській диктатурі й шукає незалежного виходу з тяжкої й дуже складної ситуації. Це й причина, що до Вашинґтону прибула норвезька делегація, на чолі якої є Галвард Лянґе,, норвезький міністер закордонних справ.

Положення Норвеґії особливо складне тому, що між скандинавськими державами — Швецією, Данією та Норвеґією — нема згоди, що їм робити: оставати невтральними, перейти на бік оборонної акції демократичних потуг, чи звязатись з Совєтським Союзом. Швеція, найбільша й найсильніша зо скандинавських держав, хотіла б надалі заховати невтральність, яку їй вдалося втримати у двох останніх світових війнах. Одначе й вона зачинає розуміти, що в сучасних обставинах не можливо залишатись невтральним, а вже цілком певно не буде можна вдержати невтральности в новій війні, якщоб вона вибухла. Не бажаючи дразнити Совєти вона пропонує скандинавським країнам створити Скандинавський оборонний пакт, окремий від Північно Атлантійського Пакту. Скандинавський пакт мав би обовязувнати всі скандинавські країни до невтральности, а теж і до негайної самооборони, коли б якась скандинавська країна була нападена. Та чи це багато тим країнам помогло б, коли б напасником була Росія? Самі скандинавські країни не встоялись би перед совєтською навалою, коли б не дістали негайно допомоги з боку демократичних потуг. Правда, Рада Безпеки Обєднаних Держав могла б візвати інші держави дати в такому випадку скандинавським країнам воєнну допомогу, але заки ця допомога прийшла б, усі ці країни були б уже в кремлівських лабетах. З цього висновок, що треба ці країни заздалегідь добре узброїти, щоб вони могли самі якнайдовше видержувати удари напасника. Таку мілітарну допомогу може нині дати тільки Америка й якраз у цій справі переговорює тепер норвезький міністер закордонних справ Лянґе зо секретарем стейту Ачесоном.

Дуже можливо, що справа з приступленням Норвеґії до Північно Антлантійського Пакту протягнеться. Та це не міняє цього факту, що Норвеґія рішена не заключати оборонного договору з Совєтами, а склонюється до оборонної стратеґії західніх держав. Ця стратеґія є теж стратеґією Злучених Держав, спрямованою до власної оборони перед совєтською агресією. Евентуальна нова німецька агресія нині не є актуальною.

Подію з Норвеґією треба вважати великою поразкою совєтської дипломатії, як теж доказом, що період залякування Совєтами малих держав і народів, уже минув.

ВОНИ ЗНОВУ ЛЮДИ

Вони знову люди, ці вчора ще безталанні „переміщені особи", „жертви війни", скитальники і як їх ще там називали, та які вже мали щастя дістатися до цеї тричі благословенної, бо вільної країни. Гнані і голодні та нікому не потрібні вчора, вони сьогодні вже знову вартісні співтворці безприкладного господарського і культурного прогресу, що ним крокує Америка. До такого переконання і висновків мусить прийти кожний, хто їх тепер побачить в нових обставинах.

Співробітник цього щоденника скористав з нагоди та долучився до представників стейтових властей Меріленду в особі шефа стейтової поліції, Мр. Ракстона М. Ріджлі та екз. директора ЗУАДКомітету, д-ра В. Галана, і разом з українським фотографом з Ню Йорку, п. Фенчинським, протягом минулої суботи і неділі відвідав кільканадцять фарм в Меріленді, на яких тепер живуть і працюють ці вчорашні українські „діпісти", що старанням ЗУАДК вже раз на завжди позбулись цеї трагічної назви. Обширний репортаж з цеї поїздки почнеться друкувати в цьому щоденнику з початком чергового тижня, але його вже тепер хочеться попередити деякими конкретними висновками.

Насамперед треба ствердити, що нові українські іміґранти на мерілендських фармах самі зараховують себе тепер до найщасливіших людей на світі. І вони мають на це причину. Після довгих років скитання та поневіряння по бездоріжжях світу, вони сьогодні знову люди, вони мають людські мешкання і харчі, вони одержують за свою працю належну їм платню, вони скрізь зустрічаються з людським серцем та зрозумінням, вони можуть сміло укладати собі пляни на майбутнє, вони справді є людьми і між людьми. Велика частина з них одержали заздалегідь приготовані і цілком влаштовані мешкання, деякі по кілька кімнат, а в поодиноких випадках прямо цілі доми. Деякі живуть і харчуються разом з фармерами, інші ведуть своє окреме хазяйство, зі — сказати б — місцевих ресурсів. В полі і в дворах працюють переважно чоловіки, жінки залишаються при домашній роботі. Дітей у шкільному віці відвозять кожного дня автомашинами до найблищих шкіл. Фармері, звичайно, вже з першого дня подбали, щоби їхні нові співробітники мали відповідні до роботи одяги. Деякі труднощі справляє незнання мови та трудність порозуміння, але всі допомагають собі руками.

Американські фармері з найбільшим признанням висловлюються про українців і під кожним оглядом стверджують їхню надзвичайну спосібність достосовуватися до обставин та до нових метод і засобів праці. Деякі фармері вже після кількох днів досвіду з українцями, негайно поробили заходи на спровадження дальших родин. Між іншим, родинам нових іміґрантів ще найкраще, бо самітні справді самітні. Фарми віддалені одна від одної часом на цілі милі та і не на кожній фармі є українець і самітним досить прикро. Тугу розвівають ще читаючи кожного дня свою газету (Свободу), яку їм з першого дня приїзду висилається.

Деякі, що харчуються спільно з фармерами, зразу не можуть призвичаїтися до американської — „солодкої", — як вони кажуть — кухні. Хочеться борщу.

Нові іміґранти, згідно з постановами закону, повинні б щонайменше один рік працювати в професії, яку подали при виїзді до Америки. Поза тим не мають жадних інших зобов'язань і в кожній хвилині могли б довільно зміняти місце праці і працедавця. Проте, ніхто з них не зраджує до цього найменшої охоти, відчуваючи вдячність і моральне зобов'язання до того, хто їх спровадив. Ну й до такої мандрівки вони не мають найменших причин.

Заробітна платня по всіх фармах не є однакова і ще не унормована. Проте, вона в пересічному виносить 50 долярів місячно, крім мешкання та цілого удержання. Деякі українці взагалі висловили бажання, щоби їм грошей не давати, але складати на їх конто до банку. Вони вже думають про свої власні фарми.

Зокрема треба підкреслити велику турботу про нових іміґрантів, яку виявляє місцева стейтова влада, завжди в найтіснішому зв'язку та при співпраці ЗУАДКомітету. Ціллю поїздки шефа стейтової поліції було насамперед переконатися, чи призначені новим іміґрантам мешкання є задовольняючі, чи вони одержали всі свої пакунки, що ними власне стейтова поліція турбувалася від порту причалення, чи вони не мають яких жалів і побажань. Тільки в одному випадку було зажалення на фармера, з огляду на мешкання та в деякій мірі на харчі. Сам фармер про цих іміґрантів (сім'я з Харківщини, з одною чотирорічною дівчинкою) висловлювався якнайкраще і вони теж просили, щоби фармерові про це нічого не згадувати. Проте, шеф поліції сказав їм, щоб вони навіть не розпаковували своїх речей та дав доручення свому адютантові в щнайближчих днях перевезти їх на іншу фарму та до іншого фармера.

Деяку проблему творить ще релігійна обслуга, бо в околицях немає української церкви а до Балтимору далеко. Проте, з часом думається розвв'язати відповідно і цю справу.

Після одного-двох тижнів побуту на фармі, деякі іміґранти вже під кожним оглядом змінилися до непізнання. Фармері з подивом говорять не тільки про пильність і трудолюбивість українців та їх інтелігенцію, але й про їх подивугідну ініціятиву в праці та великий естетичний змисл при влаштовуванні своїх домів.

На одній великій фармі ми застали одну українську сім'ю, з двома дітьми — 14-літною дівчиною та 12-літнім хлопцем, при влаштовуванні мешкання у відданому їм цілком до розпорядження домі. Жінка прибирала долівку і як ми ввійшли, вона ввесь час заливалася рясними сльозами. Її чоловік нам вияснив, що це сльози з надміру радости і щастя. Вони самі зі Запоріжжя, зазнали найбільших знущань і злиднів советського режіму і опісля скитальщини; їх досі не вважали за людей. Нічого дивного, що жінка сльозами надмірного щастя і радости вмивала долівку того дому, в якому вона і її сім'я знову здобули належну їм людську гідність, знову стали людьми. За це вони кожного дня дякують Всевишньому, включаючи в свої молитви подяку американським властям та американським українцям і їхньому ЗУАДКомітетові, що дали їм можність та допомогли знову стати людьми.

Вол. Дорошенко.

СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО

(З нагоди 25-ліття образотворчої діяльности мистця).

В р о з в и т к у українского мистецтва в Західній Україні, зокрема в Галичині, судилося відограти величезну, можна сказати, провідну ролю землякам із Наддніпрянщини, еміґрантам чи то ще з царського часу, чи — головним чином — з часу останніх визвольних змагань, коли з упадком Української Народної Республіки довелося її армії й урядові перейти по цей бік Збруча. З появою цеї так званої „петлюрівської" еміґрації майже всі галузі мистецтва в Західній Україні зазнали на собі могутнього запліднюючого впливу талановитих наддніпрянських приходьків. Не згадуючи вже про мистецтво слова, красну літературу, де досить назвати такі імена, як Галина Журба, Юрій Липа, Євген Маланюк, Улас Самчук, Наталя Холодна та ін., що працювали в Галичині або на Волині, також і в ділянках театру, музики, співу, танцю, малярстві, графіки й різьби — скрізь вели перед, оживляючи старе і творили нові цінності саме еміґранти з-над Дніпра. Пригадаймо хоча б такі імена, як Борисоглібські — мати й донька, Загаров із своєю дружиною Морською, Гаєвські, Совачова та ін., в сценічному мистецтві, Котко в вокальному, Авраменко в хореографії, а Бутович, Ковжун, Лісовський, Новаківський, Перфецький та батько й син Холодні, особливо Петро Холодний ст. — у малярстві, графії й дереворитi. Вони виховали цілі школи й полишили по собі численних наслідувачів, які продовжували й популяризували їх мистецтво в цілому кра. У скульптурі таке провідне місце зайняв саме наш ювілят. До Литвиненка майже не можна говорити про скульптуру в Галичині. Правда, вже геть перед ним розпочали були тут свою працю його талановиті земляки, еміґранти ще з царського часу — Михайло Гаврилко та Михайло Паращук, але тривала вона надто коротко й не встигла якслід розгорнутися, тому й не полишила більшого, значнішого сліду в мистецькій культурі Західньої України Молодий талановитий Гаврилко передчасно згинув у боротьбі з московськими наїздниками в 1919 році, не встигши виявити на всю широчінь свій незвичайний хист. Паращук недовго перебував у Галичині, під час 1-шої світової війни працював у Німеччині в таборах, улаштованих Союзом Визволення України для полонених українців-вояків російської армії, а опісля в Болгарії. І от опорожнене ними місце займає Сергій Литвиненко, що стає тепер единим представником скульптурного мистецтва в Західній Україні. Не рахую тут А. Коверка, бо був він тільки різьбар у дереві, а не скульптор.

Змалку, маючи потяг до мистецтва, почув Литвиненко покликання до скульптури вже на еміґрації, далеко від рідної Полтавщини, де прийшов на світ майже 50 років тому, 5-го жовтня 1899 р. Там же він здобув і середню освіту й молодим 20-літнім юнаком брав участь у визвольних змаганнях як вояк армії УНР, служачи в ній від січня 1919 р. до кінця 1920 р. В жовтні 1920 р. разом із своєю частиною переходить Збруч і опиняється в таборі інтернованих вояків УНР у Ланцуті, а опісля у Вадовицях. Перебуваючи в таборах, бере участь у хорових та сценічних імпрезах, пізніше їздить по західніх окраїнах Галични, як член мандрівної театральної трупи, складеної з еміґрантів, виконуючи ролю амантів. Згодом бачимо його на Лемківщині, де він для заробітку займається церковним малярством. В 1923 р. переїздить до Кракова, вступає на університет, де слухає головно викладів з усесвітнього малярства та приготовляється до Академії Мистецтв. В 1924 р. здає вступний іспит до Академії та студіює на відділі скульптури під кермою відомого польського скульптора, проф. Лащки. Під час студій в Академії одержав за свої праці 9 нагород.

Перебуваючи в Кракові, бере діяльну участь в Українській Громаді студентів-наддніпрянців-слухачів Академії. 1926-29 рр. був головою цієї громади.

Скінчивши в 1929 р. Академію з двома нагородами, виїздить на дальші студії до Парижа і вже влітку 1930 р. бере тут участь у виставах у сальоні де Тюльер. Фахова французька критика, як от Кл. Морро в „Ля Ревю Модерн", відзначує його скульптурні праці. В осени 1930 р. виїздить з Парижа до Галичини й оселюється настало у Львові. Тепер Литвиненко щороку бере участь у різних мистецьких виставках у Львові і за кордонами — в Стокгольмі та Шікаго. І українська й чужа, польська, німецька та інша критика завжди дуже прихильно оцінюють твори нашого талановитого мистця. З нагоди 1-шої виставки „Товариства Прихильників Українського Мистецтва" дуже високо оцінив працю Литвиненка відомий німецький фахівець у справах образотворчого мистецтва В. Борн.

Протягом 1929-1939 рр. виконав наш ювілят цілу низку різних, визначних творів — більших чи менших композицій, погрудь, груп і памятників, зокрема надгробних.

Не будемо тут перечисляти всіх їх. Досить згадати такі його монументальні речі, як добре відомий багатьом із нас памятник на могилі Івана Франка на личаківському кладовищі (1933 р.), або статую Митрополита А. Шептицького (1938 р.), що стояла на подвір'ї Українського Національного Музею у Львові.

В 1939 р. перед самою німецько-польською війною виконав ювілят проект памятника св. Володимирові Великому, що мав стояти на подвір'ї св. Юра. Несподіваний вибух війни й дальші події не дозволили поставити цей пам'ятник. В цілому ряді місцевостей української Галичини знаходяться пам'ятники на честь поляглих героїв української визвольної боротьби роботи С. Литвиненка. Загалом виконав ювілят 10 пам'ятників.

Його скульптурні твори бачимо по музеях Львова, Кракова, Парижа, Праги, Стемфорду й інших міст.

Крім скульптури з неменшим успіхом займався наш мистець також народною керамікою.

(Докінчення на стор. 3-тій)

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

24)

Знаю також, що ви в собі цією оправою і по-своєму захоплені... Але ви не знаєте, що перед вами були і Дузе, і Бернар, і Зандрок, і Павлова і цілий світ театру по всіх столицях Европи. Ви чули про Заньковецьку?

— Це недотепне питання, пане Володимире, — каже Маруся.

— Не збираюся зараз бути дотепним, лиш зрозумілим...

— Ви уважаєте нас за комплетних гусок, які с п р а в д і таки нічогісінько не знають. І це якраз вам, пане Володимире, найбільше шкодить...

— Лишім компліменти на боці...

— Так. Так. Так! Селегій не знає історії театру, але він має гонор, і його не можна ранити...

— На сцені треба мати не тільки гонор, пані Марусю. Ви зрештою знаєте... Грають, допустимо, „Місяць і Зорю". Сцена в пустині — пальма, англієць між арабами з друкарською машиною на колінах. На голові бурнсу. І той англієць, той кореспондент „Дейлі Мейл", говорить мовою дядька з Верецьок.

— Ви ж за національне мистецтво, — засміялась пані Маруся.

Кримський розсміявся. — Ех, Марусю! Ви золота душа, і слова мої не для вас. Я тільки не знаю, у що тут запустити пазурі. Я дуже все люблю, а воно... Та й я... — все лиш мінус... Не того, власне, хоче моя голодна душа, і вірте мені: народився я справді під зливою і ходжу мокрий цілий свій вік. Зліплено мене з української глини на Поділлі. Чорт зна чого понесло мене у оце болото, щоб тут кваситись у тому стопроклятому русинстві. Я хочу, додідька ясного, лінії... Лінії! Ви розумієте, що це значить? Чіткости! Ясности! І слова хочу! Живого, прекрасного слова, щоб звучало... А коли я влізу в театр, я чую там тільки скрегіт жаб... — Кримський підняв голос. Всі повернули голови в його бік. Входили і виходили люди. Одягалися і роздягалися, сідали і вставали. Скиглив телефункен... Біля Кримського порожній стілець, і пані Маруся закліпала довгими віями і посміхалась, мов шельма. Кримський зирнув направо і занімів. Біля нього сиділа Ольга.

— Ольга! — вирвалось з нього.

— Вибачте. Це одинокий порожній тут стілець. Я вас перебила, — казала вона.

— Ну, й яка диявольська сила змушує вас так злюче брехати? — вирвалось у нього. Він дивився на неї, мов упир — гостро, вперто й незрушно. — Ви, Ольго, по вуха забріхана! Вибачте, але я не можу отак просто на це все дивитись. Я бачу вас. Ви... — І він рвучко встав. — Дайте мені ще вашого шендібренді! — крикнув він полковникові. Маруся зірвалась з місця. — Кримський! Сядьте!.. Сядьте, Кримський! Кажіть. Я хочу вас слухати... Дайте і мені чарочку, — кинула Маруся полковникові.

— Налийте п'ять! — докинув Кримський. Він сів на своє місце. Ольга мовчки, тихо дивилась на нього. Її глибокі карі очі таїли спокій.... Полковник подав на таці п'ять чарок жовто-прозорої рідини...

— Ну, от... Є! Беріть, Ольго, і випийти з нами. Ви! Блуднице! Марта... Пийте цю річ, і ви очиститесь. Не дивіться на мене так... — Він випив одну, після другу чарку. Маруся, Ліда і Ольга також випили. Ольга пила останньою і не до дна, а тільки мовчки пригубила. Поставила чарку і мовчала. Потім вона розщіпнула чорний котиковий комір, і разок червоних коралів заряснів на її шиї. Кримський дивився на Марусю. — Хто вам сказав, що ви артисти? — несподівано пролунав запит. — „Нова Свобода"? Пан, як його звати? Той шепелявий, що дістає від Селегія п'ять корон денно за присутність в театрі?.. Я, каже, скористаю нагоду побільшити свою театральну культуру... Це добродій, що в слові інтерпретація робить дві помилки.

— Кримський... Прошу вас... І чого ви такий сердитий?

— Помиляєтесь, — хльоснув він навідбій. — Я тільки поранений. Я маю мало повітря... Я товчусь десять років по цих хирних підмостках і, крім Морської, що приїхала з Петрограду, я не зустрів тут живої жінки... Ви гляньте: ось сидить Марта з очима підстріленої газелі. Я думав — святість. Я плакав в молитві на своєму горищі перед її видивом, і що бачите? Це ось... — Він глянув на Ольгу і зупинився. Вона підняла погляд... Настала мала перерва і мовчанка. Всі три дивились на Кримського, а він дивився на Ольгу... — До побачення! — сказав він і встав.

— Вибачте, але я мушу на своє горище! — Кинув на прилавок гроші, нап'яв байдуже своє сіре пальто і вийшов.

Був страшенно схвильований і пішов дійсно на своє горище. З ним замешкав його друг і товариш по санаторії на Будах Лукач. Боявся, щоб не застати його дома, і не застав. Хотів бути сам. В залі грала оркестра, йшов танець, співали в одинці січовики. Кримський ліг на своїй канапі і тільки тут збагнув глибину заздрости, що мучила цілу його істоту. Ніколи і ніде так не заздрив. Говорив і плював заздрістю. Був чулий і тут, сам-на-сам, збагнув, що, власне, він не має ніякого права повчати тих людей, навіть коли взяти на увагу, що він щось тут більше від них знає чи вичуває. Пустота його слова, бо вони не туди падають і, коли думати, що камінь пропікається краплею води, то одночасно треба знати, що на ньому не виросте зерно пшениці, бо час наш дуже обмежений. Не можемо чекати тисячу років. Ми вмремо скорше, ніж станеться те чудо.

(Дальше буде).

Ювілейні обходи 75-ліття Наукового Товариства ім. Шевченка

(Комунікат Американського Відділу НТШ ч. 2.)

Як було подано в попередньому Комунікаті, Головний Відділ НТШ в Европі постановив, що головні ювілейні обходи 75-літнього існування НТШ будуть відбуватися в місяці березні в Европі та за морем. Пристосовуючись до цего зарядження, Управа Американського Відділу НТШ постановила, щоб по всіх важніших осередках за океаном були влаштовані ювілейні обходи НТШ, оскільки можливо в місяці березні цього року.

В попередньому комунікаті до громадянства була кинена думка, щоб тогорічні Шевченківські Свята, які наше громадянство звичайно обходить в місяці березні або квітні, були получені з Ювілейними Обходами Наукового Товариства ім. Шевченка, бо Наукове Товариство ім Шевченка за час свого 75-літнього існування найкраще реалізувало ідеї, кинені Віщим Пророком України.

Представляємо собі, що тогорічні Шевченківські Обходи крім звичайних програм будуть мати головний реферат на тему „НТШ реалізатором ідей Тараса Шевченка". Такий реферат в найкоротшому часі буде зладжений та розісланий по всіх важніших осередках українських скупчень. Котра місцевість не дістала б такого реферату, прохається зголоситись по текст реферату на адресу Американського Відділу НТШ. Американський Відділ НТШ готов теж служити для важніших українських скупчень бесідниками зпоміж своїх членів, що прибули на американську землю.

Чисті доходи з тогорічних Шевченківських Свят прохається призначувати на Ювілейний Дар НТШ, якого потреби тепер великанські. НТШ наново розпочало видавання своїх, історичної ваги, Записок НТШ, що розсилані по всему світу наново пригадують світові існування української науки, як духової продукції все живої української нації. НТШ приступає до друку Енциклопедії Українознавства, основного інформаційного підручника про Україну, що буде виданий по українськи та англійськи.

Наукове Товариство ім. Шевченка конечно потребує свого гнізда за морем, щоб тут на безпечній американській землі могть збирати розсипані культурні цінності українського народу, бо теперішний стан грозить українській культурі прямо катастрофою. Конечно треба створити в Ню Йорку українську Національну Бібліотеку та Архів. Тому найкращою формою Ювілейного Дару було б закупити хочби скромний Дім НТШ в Ню Йорку.

* * *

В Ню Йорку, осідку Американського Відділу НТШ, Ювілейне Свято відбудеться 13 березня та буде влаштоване як одиноке Шевченківське Свято Великого Ню Йорку спільно з Обєднаним Комітетом Українських Організацій міста Ню Йорку. Таку постанову винесли представники організацій міста Ню Йорку на свому засіданні 13 січня 1949, даючи приклад другим нашим громадам, як треба обходити цьогорічні Шевченкові роковини.

Нюйорське Ювілейне Свято НТШ буде складатися з двох частин: з наукового засідання та частини музично-мистецької. В першій частині виступлять з рефератами нові американські члени НТШ, проф. Кларенс Манінґ, проф. Б. Шугаевський з Києва та д-р Сенкус, молодий американсько-український хемік.

В другій частині приобіцяли свою участь як Ювілейний Дар для НТШ геніяльна піяністка Любка Колесса з Торонто Канада, відомі співачки і співаки, як пані Поляняк-Лисогір, Ольга Лепкова, барітон Стецура та другі найкращі мистецькі сили, які маємо на американському континенті. Свято відбудеться у великій гарній салі Фейшен Інститут.

Готовіться до Святкування Ювілейних Свят НТШ по Америці та Канаді.

Закладайте місцеві Комітети для Святкування Ювілею НТШ та Свят Шевченка.

Складайте жертви на Ювілейний Дар НТШ.

Всякі письма слати на адресу:

Shevchenko Scientific Society
50 Church St., Suite 252
New York 7, N. Y.

СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Розуміється, така плідна й різностороння діяльність С. Литвиненка не могла не зацікавити молодих адептів скульптури й до нього почали зголошуватися юнаки, що бажали вчитися скульптузного мистецтва під його проводом. Так повстає при його майстерні, недалеко від знаного всім львовянам Кайзервальду, ціла студія. Закінчивши її, молоді мистці ставали твердо на власні ноги й могли з успіхом удоконалюватися далі в високих мистецьких школах Кракова та Риму. Один з визначніших учнів проф. Литвиненка Гр. Крук працює тепер у Мюнхені й займає поважне місце в українських мистецьких колах.

Для характеристики львівського періоду творчости нашого ювілята варто навести мальовничий опис його майстерні, поміщений у львівському часописі „Мета" з 1. XI. 1937 р. Осы що там читаємо.

„На пам'ятник у Яворові (поляглим героям. В. Д.) стояло руштовання, коло нього модель проєкту панцирного лицаря з мечем і тяжкими крилами. Проти входу великий гіпсовий модель св. Кирила, праворуч у куті гіпсовий модель св. Методія. Це перші праці, що їх створив Литвиненко після повороту з Парижа.

Побіч проєкт ловецького памятника для Підлютого: св. Евстахій на коні й олень. Направо від дверей велика фігура „Керманич", а далі проєкт памятника Іванові Франкові. Дещо наліво стоїть проєкт пам'ятника Митрополитові Андреєві, ескіз до „Побратимів", пропам'ятна таблиця та ще декілька більших і менших праць. З портретів стояли тут: Франко, Шевченко, далі Федір Дудко, композиційний портрет „Ниль", бюсти Мазепи, Петлюри, змагуна Гаркавенка, статуя дир. Мудрака й інших. Дещо наліво модель гробниці Ярослава Мудрого, а на стіні велике Розп'яття. Під ним портрет композитора Нижанківського, а скрізь на стінах з полицями маса дрібних ескізів та невеличких різьб. Посередині майстерні на спеціяльному широкому столику стояв реконструктивний модель Собору св. Софії, призначений для музею в Стемфорді".

Не вважаючи на тяжкі обставини життя, спершу під большевицькою, опісля під німецькою окупацією, наш ювілят працює, не покладаючи рук, створюючи низку небуденних речей. Великою його заслугою було заснування у Львові в 1943 р. першої в Західній Україні Академії Мистецтв під скромною назвою (з огляду на німецьких окупантів) „Українська Вища Образотворча Студія". Ректором цієї Студії був відомий великоукраїнський маляр-архітект Василь Кричевський, а викладали в ній, крім самого нашого ювілята, М. Бутович та інші мистці. Варто зазначити, що історію всесвітнього мистецтва викладав сам Митрополит Шептицький, великий знавець мистецтва.

На жаль з початком 1944 Студія перестала існувати через наближення фронту до столиці Західньої України. Більшість викладачів мусіла покинути місто, а серед них і основник Студії. Але й опинившися на еміграції, Литвиненко не опускає рук, а з прикметною йому енергією продовжує улюблену працю, нез важаючи на неприятливі умови таборового життя. Певна річ, тепер і мови не може бути про великі скульптурні твори в роді згаданих вище. Мистець мусить обмежуватися меншими композиціями, зокрема портретами, барельєфами, погруддями тощо, або щонайвище скромними пам'ятниками тим визначним нашим людям, що відійшли від нас уже тут на еміграції, напр. отаманові Ст. Шухевичеві, поетові А. Гарасевичеві тощо.

В таборовій майстерні ювілята бачимо знову низку всяких праць або їх проєктів, а передовсім скульптурні портрети наших заслужених діячів на полі літератури, науки й політики. Не забуває Литвиненко і про кераміку. Спочатку в Кальсфельді, а опісля в таборі „Орлик" коло Берхтесгадену продовжує зачату у Львові працю, вишколюючи майбутніх робітників керамічної справи. Так само не залишає він тепер і своєї педагогічної праці й засновує в 1945 р. в Карльсфельді „Образотворчу Студію" — мистецьку школу малярства, графіки та скульптури, яку по зліквідуванні карльсфельдського табору в травні 1946 р. провадить на новому місці — в Берхтесгаденському таборі аж до весни 1948 р. Школа ця підготовила ряд талановитих адептів українського мистецтва, які вже можуть далі школитися самі у вибраній ділянці. Про успішну роботу Студії свідчать річні виставки праць учнів, з якях стоять на високому рівні. Викладали в Студії, крім її основника, проф. М. Анастазієвський, проф. М. Михалевич, д-р М. Ґолій, д-р М. Шлемкевич та інші.

Вшановуючи заслуги С. Литвиненка перед українським мистецтвом, „Літературно-Мистецький Клюб" у таборі „Орлик", де перебуває наш ювілят, улаштував 11 січня цього року вечір у його честь з нагоди 25-ліття його образотворчої діяльности. Це скромне свято складалося з двох частин — прилюдного відзначення заслуг ювілята ширшим громадянством табору з привітаннями від місцевих і деяких центральних установ і доповідями про його мистецьку працю д-ра Остапа Грицая і д-ра Мих. Гоція, та з більш інтимної зустрічі з мистцем гуртка його ближчих приятелів і прихильників. В дружній розмові, серед непримушеної приятельської атмосфери, переплітаній прецікавими спогадами ювілята про перші його кроки на вибраному шляху, просиділи присутні до пізньої ночі, бажаючи заслуженому діячеві доброго здоров'я і дальших успіхів на славу й добро українського мистецтва.

∴

Солідна, написана в чотирьох мовах, монографія про проф. Сергія Литвиненка багато ілюстрована фотографіями його творів уже готова до друку, але на жаль з фінансових причин ще не видана.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Пошануймо героїв боротьби за волю України.

В неділю 13 лютого Відділ 23 Союзу Українок Америки влаштовує в Народнім Домі при Мартин і Мишиґен свято вшанування памяті Ольги Басараб. Це є не тільки вшанування героїчної постави славної памяти Ольги Басараб, але одночас віддання пошани усім відомим і невідомим героїчним постаттям українських визвольних змагань від найдавніших часів до найновіших. Буде дуже гарна концертова програма, а про Ольгу Басараб та наших героїв і героїнь розповість п-ні Сливінська, наша діячка, що недавно прибула зо скитальщини. Кожний нарід шанує своїх героїв, тому не сумніваємось, що українське громадянство міста Дітройту теж пошанує українських борців за краще завтра і за волю українського народу і прибуде численно на це свято.

Я. Ясінська.

НОВІ ІМІГРАНТИ

Ці українці приїжджають кораблем „Марін Флешер" до порту Бостон дня 11-го лютого 1949, старанням Злученого Українсько - Американського Допомогового Комітету у Филаделфії:

Бацвин Володимир, Балахурак Михайло, Вікторія; Баляс Іван; Баран Анна; Бойко Катерина, Павло; Богонович Володимир, Теодозія, Адріян, Роман; Бондаренко Василь, Кадерина; Бучинський Леон, Стефанія, Люба; Бурлай Іван, Катерина, Марія, Іван; Бурий Стефан, Евгенія, Орися; Бутинський Андрій, Катерина, Хамрик Володимир; Хомко Григор, Марія; Чехут Богдан, Олена, Маркіян, Марія, Христина; Чорний Андрій, Марія, Стефан, Остап; Демчик Стефан; Дмитерко Лука; Дрон Никола, Розалія; Федчишин Іван, Ольга; Ференц Василь, Анна, Любов; Філл Іван; Гафткович Ярослав, Ольга, Богданна, Іван; Гармаш Максим, Надія, Олена, Оксана Гасюк Іван, Анастазія, Богдан, Анна; Гаврилюк Андрій, Ірена; Городиський Іван, Ольга, Любомира, Зоріян; Голіян Іван, Стефанія, Олена, Микола, Михайло, Іван; Грауренко Кирило, Леоніля; Калинович Осип; Кісиличник Михайло, Меланія; Кобилецький Роман, Анна; Корсунь Павло, Федора, Володимир, Люба; Козак Дмитро; Краснокуцький Іван, Марія, Віктор, Микола, Анатоль; Кругляк Іван, Евгенія, Емілія, Марія; Кривенко Іван, Александра, Александер; Кучма Іван, Марія; Куйбіда Михайло; Кушнір Іван, Текля, Микола, Антонія, Ярослав, Ірена; Лязуренко Григорій, Наталія, Іван; Любінський Теодозій; Луців Мирослава, Оксана; Мацюрак Петро, Іванна, Оксана, Романа; Маланчук Юліян, Стефанія, Орися; Марущак Теодор, Олена; Матвіїв Василь, Медицький Стефан, Луця; Мудрий Сте!ан; Науменко Феодор, Катерина, Леонід; Недорода Діоніс, Евгенія; Пециляк Иосиф; Пісецький Данило, Олена, Оксана, Марта, Александра; Протсак Іван, Ґеновефа; Притула Емануїл, Анна, Марія, Тарас, Ірена; Роговий Филип, Параскева, Василь; Рибак Олекса, Марія; Щупаківський Іван; Собишкевич Анна; Сокольський Роман; Субченко Надія; Свитак Володимир; Сисин Стефан, Наталія, Ярослав, Иоганна, Роман; Шайда Михайло; Шаваля Андрій (д-р), Марія; Щебивлок Іван; Шпирка Петро; Турянський Микола, Катерина, Антоніна, Галина, Евгенія, Ольга; Твердохліб Петро, Ірена, Любомир; Тимюк Михайло, Анна, Юстина, Василь; Василів Петро, Марія, Орест; Воляк Юлія, Петро, Мирон, Михайло; Винарчик Василь, Анна Володимир; Задорецький Богдан, Іванна, Юрій; Боброва Галина Панків Василь, Михайло; Качморськей Омелян.

КОНГРЕС ЗА ПІДНЕСЕННЯ СПРАВИ КАРД. МІНДСЕНТІ В ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

ник „Свободи". Монс. Варґа це провідник підпольної акції християн, а д-р Фабіян провідник жидів. Оба були засуджені націстами на смерть, а Фабіян був уже в Освенцімі, призначений на спалення. Вони приїхали до Злучених Держав перед трьома місяцями по війні. Варґа був провідником партії малих власників і як такий був вибраний предсідником угорського парляменту. Після комуністичного перевороту він утік закордон. Оба твердять, що присуд на кард. Міндсенті був наперед умовлений і подиктований Москвою і тільки загальне обурення в світі спонукало комуністичний провід змінити кару смерти на досмертну вязницю. В дискусії на різні запити монс. Варґа згадував про переслідування Греко-Катол. Церкви на Підкарпатті (уживаючи терміну „Карпанська Україна") і ствердив, що чотирьох греко-катол. єпископів згинули, а деякі з них були замордовані Советами.

РАДІО

ЗМІНА УКРАЇНСЬКОЇ РАДІО ПРОГРАМИ.
ПИТСБУРҐ І ОКОЛИЦІ

Нагла і несподівана зміна часу і програми Української Радіо Програми буде відбуватися тепер на стації WPGH Pittsburgh 1080 Kc. на кожнім радіо, починаючи в суботу, 12. лютого, від год. 2. до 2:30 пополудні і кожної суботи на будуче. Просимо слухати і спомагати, засилаючи Ваші оголошення, жертви, весільні побажання, уродини і іменини. $5.00 за проголошення, покриття провадження, вдержання і сталого існування Української Радіо Програми. Також ширіть і розкуповуйте надгородні книжечки і білети та приготовляйтеся до численої і громадної участи в Українським Радіо Дні в неділю, 26. june, в городі West View Park, Route 19, north of Pittsburgh. На закляк і бажання пишіть до управителя програми: Никола Арсеній, 854 N. Lincoln Ave., N. S. Pittsburgh 12, Pa. Phone: Fairfax 8389.

Нова 80-літня канадійка бореться за демократію

Під таким наголовком появилась в Отава Ситизен з 13-го січня б. р. стаття про п-ню Олену Кисілевську, яку написала Филис Вилсон. В перекладі на українську мову стаття ця звучить так:

Дописування до пятьох часописів і відповідання всієї її переписки, забирає ввесь час 80-літньої пані Олени Кисілевської, яку недавно вибрано головою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Її машинка до писання в рухові часто до п'ятої ранку. Але це тільки малий натяк на її працю на полі еманципації жіноцтва, яка тривала ціле життя.

Авторка кількох книжок, колишній видавець трьох часописів, колишня сенаторка польського парляменту, пані Кисілевська прибула до Оттави минулого червня до дому її сина і невістки, д-ра і пані В. Ю. Кисілевських, при 90 Осінгтон вулиці, і її внучки, Олени, яка має два рочки і три місяці.

На щастя молоді Кисілевські мають добрий сон і машинка до писання пані Кисілевської їм не перешкаджає. Ця машинка це один з найбільших скарбів пані Кисілевської. Коли Німечина розпадалася в 1945 р., ту машинку і книжку памятник, яку вона підчас відвідин Канади і Злучених Держав в 1929 році, несла з собою майже 100 миль, які вона переходила, щоби зустріти Американську Армію.

Тут треба підчеркнути, що пані Кисілевська більшим компліментом, і більше правильним уважає, коли говориться про неї, казати „нова канадійка українського похоження", радше чим „польська Д. П.". Це правда, що вона була вибрана до польського сенату в році 1928 з округа, який представляв 450,000 осіб, але вона була українським сенатором, а це значить, що її віча все удостоювалися присутністю „багатьох поліцаїв, в уніформах і в цивільному убранню", які запопадливо записували, що вона говорила.

З поміччю д-ра Кисілевського, який працює у відділі горожанства секретаріяту стану, як перекладчика, бо знання англійської мови його матері обмежується до таких фраз як „ґудбай" і „вері ґуд", скоро довідалася я, що її карієра і розвиток феміністичної еманципації східної Европи йшли рівнобіжно. Походячи з інтеліґентної родини в Галичині, тоді під Австрією, вона живо слідкувала за боротьбою за права жіноцтва у Великій Британії. Вістки про таку саму боротьбу в Америці дістала вона від свого старшого брата який був повернув до Европи; він був лікарем з практикою в Шікаґо.

Вона вступила до першої української організації, яка боролася за допущення до середнього і високого шкільництва жінки в році 1884, організувала курси для селянства про гіґієну і піклування дітей.

Маючи 17 літ, вона вийшла заміж, а маючи 18 народилася доня, перша її троїх дітей. Підчас першої світової війни була відзначена за її працю, Червоним Хрестом, а підчас короткого існування Української Республіки та після війни помагала вона виборювати право голосування для жінок і засновування шкіл та університету.

Після того як Польща забрала її край, пані Кисілевська продовжувала свою працю, помагаючи полоненим і скитальцям того часу. Вона заснувала перший стій часопис, жіночий тижневик в році 1925 і в ньому було дві сторінки новин про положення по цьому боці Атлантійського Океану. Вона зрезигнувала, з польського сенату в році 1935, щоби віддатися своїм видавництвам, які тоді зросли до трьох часописів.

Вона відвідала майже кожний край в Европі, від арктичного круга до Середземного моря і написала цілу серію книжок з описом подорожів, мережучи їх інформаціями про соціяльні відносини в таких прогресивних країнах як Швайцарія. Була теж в Туреччині, щоби провідати з першої руки як виглядають в практиці реформи Кемаля Паші в справах жіноцтва. Вона відвідала теж Марокко. Підчас своєї поїздки до цього континенту, в 1929 році, вона була в Білому Домі (резиденція президента ЗДА), обговорювала справи з американською феміністкою Джейн Адамс в Шікаґо, зустріла три найбільш визначні жінки Канади: паню Р. Ф. МкВілямс у Винипеґу, суддю Емілію Морфі в Едмонтоні та Флоренс Рандал Лайвсей. Ця остання написала в книжці автографами, що радо дала б собі зуби витягнути, щоби тільки могла розговоритися з панею Кисілевською.

В році 1939 ту частину світу, де вона жила, наїхали москалі. Чотири місяці під советською владою „було аж надто досить", і перестережена, що находиться на „чорній лісті" як надто велика експонентка демократії, вона всціла втекти з поміччю своїх приятелів, селянок. Решту війни провела вона в таборах праці в Німеччині.

Різдво 1947 року провела вона в таборі Діллінґен в Американській Зоні Німеччини. Три родини, ділили КЕР пакунок, з якого зроблено Святвечерю. Різдво 1948 року було зовсім відмінне: індик зі всіми приправами і серед рідні сина, з яким святкувала вона останній раз 25 літ тому.

І щоби запевнити, щоб ні роки, ні віддаль, яка ділить паню Кисілевську від її рідного краю, не видавалися надто далекими, її англійська невістка зладила минулого четверга окрему вечерю з рибою на традиційний український Свят-вечір.

Мати д-ра Кисілевського була посередно відповідальна за його приїзд до Канади. „Я добре пригадую собі ще деревориги в книжці „Парлямент Оливера Кромвеля", яку дала мені мати до читання кажучи: „памятай, ми теж хотіли би користуватися такими самими вольностями і жити в такому демократичному устрою," каже д-р Кисілевський. Він покінчивши студії виїхав за море, побував в Англії, де й вженився і повернув до цього краю.

Через Федерацію зі своїми 50,000 членками пані Кисілевська сподіється помагати скитальцям, помагати в пристособленні імігрантів, та боретьcя з комунізмом та другими тоталітарними ідеологіями. В комунізмі бачить вона великого ворога родинного життя. „Коли людина може вбити другу людину без поповнення гріха, коли дітей заохочується, щоби доносили на своїх батьків, то це без сумніву творить серіозну загрозу релігійній і моральній системі, яку обстоює така держава як Канада", каже вона.

Тепер в 1949 році, а на 81-му її життя пані Кисілевська їздить по Отаві свобідно, робить закупна зі своїм скромним засобом англійщини і твердить, що: я тому почуваюся в Канаді як в дома, і тому багато скитальців бажає приїхати до Канади, бо Канада є ідеальною демократичною країною, офіруючи свободу всім тим, яким та свобода була недоступна в Европі".

У. К. К. В СПРАВІ КАРД. МІНДСЕНТІ

(Докінчення зі стор. 1-шої).

від давна діють в советській Росії. Тільки після тортур і наркотизування, загально вживаних метод в советсько-російській судовій системі, кардиналові Міндсенті, сміливому борцеві за справедливість та людські права для всіх народів, дозволено стати перед влаштованим на советсько-російський лад „народним судом", як фізично і морально зломаній людині. Брутальність, поповнена над кардиналом Міндсенті, є в наших очах не тільки комуністичним наступом на католицьку та всі інші церкви і релігії, але вона є безпосередньою загрозою для сумління світу та для всіх вільнолюбних народів.

„Що советсько-російські тоталітарні володарі є рішені цілком знищити свободу релігії та всі вольності, знані для західного світу, виявляється найкраще на прикладі України, країни наших батьків.

„Там в 1945 році комуністичні штурмові відділи, НКВД, брутально знищили католицьку церкву Західної України. Коли около п'ять мільйонів українців в Західній Україні відмовилися приступити до контрольованої Політбюром Російської Православної Церкви, Совети виарештували цілу українську ієрархію і сотні українських католицьких священиків. Заарештовано і запроторено в глибину Росії: митрополита Йосипа Сліпого, архиєпископа Львівського та голову Української Католицької Церкви; єпископів Львівських Н. Будку та М. Чарнецького; єпископа Станиславівського Григорія Хомишина та його помічника єпископа Лятишевського; єпископа Перемиського Йосафата Коциловського та його помічника, єпископа Григорія Лакоту. З кінцем 1947 р. останнього католицького єпископа України, карпато-українського єпископа Теодора Ромжу, постигла трагічна смерть в „нещасливому припадку" з танком советської армії.

„Зі запроторених єпископи Хомишин і Коциловський, як відомо, вмерли в советських підвалах. Інші, включно з митрополитом Сліпим, згідно з повідомленнями, працюють в советських каторжних таборах у Воркуті, в підарктичних советських копальнях вугілля, недалеко дельти ріки Об коло Білого моря.

„Ми вважаємо, що інсценований процес кардинала Міндсенті є першою фазою, як це було в Україні, до повного знищення релігії в Мадярщині. Чехословаччина і Польща прийдуть на чергу. Незалежно від своєї релігії і вірування, кожний американець, що вірить у вільність, мусить добачувати в комедії справедливости в Будапешті безпосередню загрозу своєї власної релігії та вольностей взагалі. Як американці, ми закликаємо Вас не толерувати нігде акції атеїстично-поліційної держави, не тільки з духовних мотивів, але й з елементанрих міркувань про наше власне фізичне збереження".

НОРВЕГІЯ ВІДКИНУЛА ПРОПОЗИЦІЮ ДОГОВОРУ ЗІ ШВЕЦІЄЮ

Стокгольм, Швеція, 10 лютого. (АП) — Премієр і міністер закордонних справ Швеції видали вчора спільну деклярацію в справі закордонної політики їх країни. В деклярації стверджується, що Норвегія відкинула пропозицію десять-річного військового договору зі Швецією, що було б для неї перешкодою в бажанні приступити до сильнішого оборонного союзу, як проектований Атлантійський пакт. Данський міністер закордонних справ заявив в парляменті, що всі три скандинавські країни ще продовжуватимуть зусилля в справі порозуміння щодо спільної оборони.

АМЕРИКАНСЬКА ЗБРОЯ ДЛЯ ІРАНУ.

Тегеран, Іран, 10 лютого (ЮП). Тут офіціяльно повідомлено, що до порту Вандар Шагпур в Перському заливі прибула вчора перша посилка американської зброї для цеї країни. Подробиць не виявляється.

ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 11. січня 1949 року помер у 15. році життя

ІВАН МАЦЮРАК,

член Бр. св. Василія Великого, від. 168 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

Покійний полишив жену, три сини і одну дочку. Був добрим членом Братства і батьком родині. Був членом 25 років. Походив з Західної України.

Покійного поховано на українськім цвитарі Пресв. Богородиці при участи родини і членів Братства. — В. Й. П.!

Г. Бабин, сек.

Дня 6. лютого 1949 року помер нагло

ІВАН СПОДАР,

довголітний член і секретар Бр. св. Вас. Великого, від. 364 У. Н. Союзу в Клівленд, О.

Похорон відбувся 10. тютого з гр. катол. церкви св. Петра й Павла.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, точно 1:30 пополудні, в Громадськім Домі. Просимо всіх членів прийти на збори. Хто ще не має календаря Союзу може замовити собі на зборах у секретаря. — В. Новак, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, повідомляє членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 12. лютого, в годині 7. ввечір, в домі Укр. Горожан на Wakeing St. На річних зборах вибрано той самий уряд. — М. Шанайда, предс.; В. Федірко, кас.; Т. Радинський, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, в годині 2. пополудні, в галі укр. правосл. парафії, 45147 Hope Ave., Passaic, N. J. Просимо членів прийти на збори, бо є Тов. справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо вирівнати свої належитости. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Виділ Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, в год. 1. після обіду, г Укр. Гор. Клюбі, 847 North Franklin St. Взиваємо тих членів, котрі платять річно або піврічно, щоб обовязково прийшли і вирівнали свої залеглости, бо інакше виділ буде змушений їх суспендувати. Просимо всіх членів обовязково прийти на ці збори, щоби остаточно вирішити і усрійнити плян та програму ювілейного свята нашого Товариста: — За управу: І. Чопик, гол.; С. Пилюк, скарб.; П. Іваш, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Вр. св. Юрія, від. 379, відбудуться в неділю, 13. лютого, в год. 12:30, у Союзовім домі. Просимо членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Вр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 15. лютого, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Обовязком кожного члена є прийти на збори для ухвалення справ на добро Братства. — В. Бутковський, рек. секр.

АМБРІДЖ, ПА. — Повідомляємо всіх членів Вр. св. О. Николая, від. 276, що збори відбудуться в неділю, 13. лютого, в годині 1:30 пополудні, в братській гали, 697 Гленвуд Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — И. Білик, фін. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 12. лютого, в годині 8. ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул. Просимо членів прийти на ці збори і заплатити свої належитости. — Г. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 12. лютого, в годині 8. ввечір, в укр. гали, 800 N. 23rd St. Просимо всіх членів прийти на збори в означений час. — Н. Бучко, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ЮРЧИКА, РОМАНА ТА НЕСТОРА МИКИТУ шукає мати та жінка Олена Яремович-Микита. Писати на адресу:

MARIA PROCAI
"Ukrainian Art Shop"
Mimmeapolis 14, Minn., U. S. A.

ОДАРКА МИКИТА пошукує свяків-товаришок і знайомих зі Старого Самбора, Самбора, Львова, Тернополи, Стрия, Сокаля. Адреса:

Mrs. ODARKA MYKYTA,
13b Augsburg, D. P. Camp
"Somme-Kaserne", Block 4, Zim 88
Germany, Bavaria, U. S. A. Zone.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

LEGAL NOTICE

SUMMONS—ACTION FOR ANNULMENT OF MARRIAGE
STATE OF NEW YORK—SUPREME COURT—COUNTY OF MONROE

James Kubarich, plaintiff vs Anna Kubarich, defendant.

ACTION FOR ANNULMENT OF MARRIAGE.

To the above named defendant:

You are hereby summoned to answer the complaint in this action and to serve a copy of your answer, or, if the complaint is not served with this summons, to serve a notice of appearance on the plaintiff's attorney within twenty days after the service of this summons, exclusive of the day of service. In case of your failure to appear or answer, judgment will be taken against you by default for the relief demanded in the complaint.

Trail to be held in the County of Monroe.

Dated December 15th, 1948.

BENJAMIN J. FARBER
Attorney for Plaintiff
Office & P. O. Address
Genesee Valley Trust Building
Rochester, 4, New York.

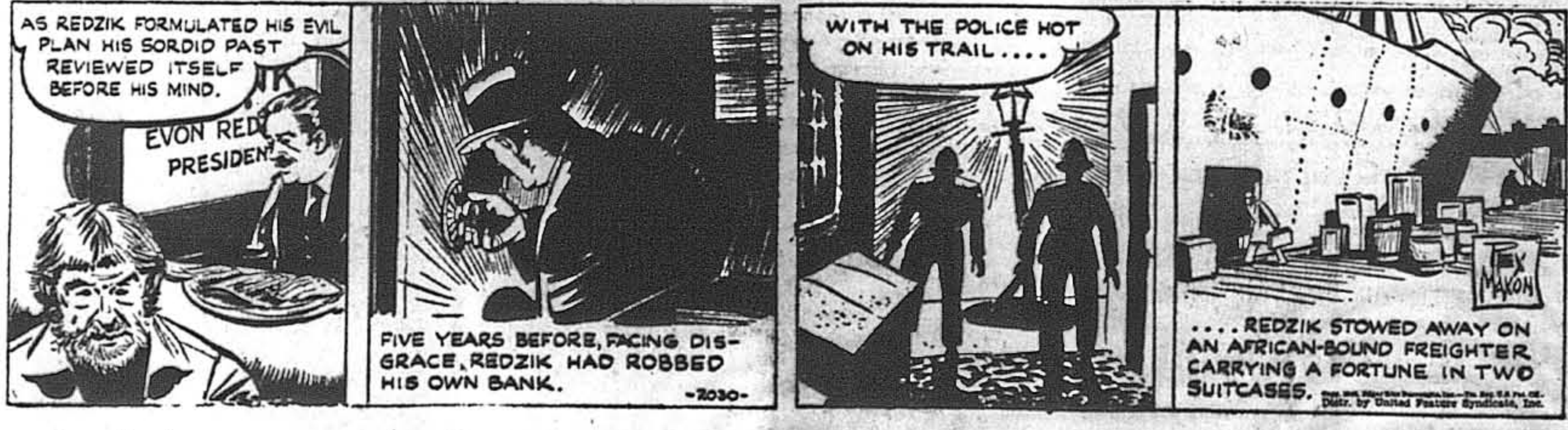
To: ANNA KUBARICH:

The foregoing summons is served upon you by publiction pursuant to n order of the Honorable H. Douglass Van Duser, Justice of the Supreme Court of the State of New York, dated the 30th day of December, 1948, and filed with the complaint in the office of the Clerk of the County of Monroe, in the City of Rochester, New York.

Dated: December 30th, 1948.

BENJAMIN J. FARBER
Attorney for Plaintiff
Office & P. O. Address
Genesee Valley Trust Building
Rochester, 4, New York.

ТАРЗАН, ч. 2030. Втеча від ошуканчого вчинку.

Коли Редзік укладав зловіщий плян, йому стала перед очима його минувшина.

Перед пяти роками, коли йому грозила нечесть, він ограбив свій власний банк.

Коли поліція почала пошукування...

...Редзік потайки вдерся на корабель, що плив до Африки. Він забрав з собою маєток в двох валізках.